

2020

Nader Onderzoek Wet natuurbescherming Ontwikkeling Aldi Badweg/Hoofdstraat te Gorredijk

COLOFON

BUREAU FAUNAX
Badweg 40 B
8401 BL Gorredijk
0513-435024
info@faunax.nl
www.faunax.nl
Lid van Netwerk Groene Bureaus

Nader Onderzoek Wet natuurbescherming Ontwikkeling Aldi Badweg/Hoofdstraat te Gorredijk

Gorredijk, oktober 2020

In opdracht van:
Rho adviseurs

Uitvoering:
Bureau FaunaX

Veldwerk en rapportage:
Dhr. R. Fokker

Autorisatie:
Dhr. E. P. de Boer

Foto's voorpagina:
Impressie van het plangebied

© Bureau FaunaX. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding: Bureau FaunaX (2019). Nader Onderzoek Wet Natuurbescherming- Rho Adviseurs- Ontwikkeling Aldi Badweg/Hoofdstraat te Gorredijk. Rapport 19053. Bureau FaunaX, Gorredijk.

Disclaimer: In deze rapportage worden de resultaten van een onafhankelijk onderzoek behandeld. Bureau FaunaX heeft een adviserende rol en spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het plan waarop dit onderzoek betrekking heeft. Dit onderzoek is zo zorgvuldig en nauwkeurig mogelijk uitgevoerd. Het voorkomen van beschermde soorten is echter onvoorspelbaar. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Wanneer deze rapportage, op wat voor manier dan ook, wordt aangepast en/of aangevuld door een partij anders dan Bureau FaunaX, verliest deze rapportage zijn validiteit en geldigheid. Op dit onderzoek zijn onze algemene voorwaarden van toepassing, zoals gedeponneerd bij de Kamer van Koophandel te Leeuwarden.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Methodieken & Werkwijze	5
1.2.1 Huismus.....	5
1.2.2 Gierzwaluw	6
1.2.3 Vleermuizen	6
2. Resultaten.....	8
2.1 Huismus	8
2.2. Gierzwaluwen.....	9
2.3 Vleermuizen	9
3. CONCLUSIES NADER ONDERZOEK.....	10
3.1 Huismus	10
3.2 Gierzwaluwen	11
3.3 Vleermuizen	11
4. SAMENVATTING VERVOLGSTAPPEN	12
5. LITERATUUR EN BRONNEN.....	13
BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING	- 1 -
Wnb Soortbescherming.....	- 1 -
Vogels en verstoring	- 1 -
Vrijgestelde soorten provincie Fryslân.....	- 1 -
Voorwaarden vrijstellingen	- 2 -
Zorgplicht art 1.11 Wnb.....	- 3 -
Wnb Gebiedsbescherming	- 3 -
Natura 2000-gebieden	- 3 -
Wnb Houtopstanden.....	- 3 -
NatuurNetwerk Nederland / Ecologische HoofdStructuur	- 4 -

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Men is voornemens diverse panden op de hoek van de Badweg / Hoofdstraat te Gorredijk te slopen om in de plaats hiervan een supermarkt te realiseren. Op 11 februari 2019 is hiervoor een ecologische quickscan uitgevoerd (Bureau FaunaX, 2019). In tabel 1.1 wordt een overzicht gegeven van de resultaten uit deze quickscan.

Tabel 1.1 Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in het plangebied.

Soortgroep	Soort	Aanwezigheid	Art. 3.1	Art. 3.5	Art. 3.10	Vrijgesteld	Advies
Vogels	Algemene broedvogels	Mogelijk	X				Werken buiten broedseizoen. Anders→ Broedvogelcheck
Vogels	Huismus en Gierzwaluw	Mogelijk	X				Nader Onderzoek
Zoogdieren	Vleermuizen	Mogelijk		X			Nader Onderzoek
Divers	Divers	Ja				X	Zorgplicht

In onderhavige rapportage worden uitsluitend de resultaten van dit nader onderzoek behandeld. Voor aanvullende informatie betreffende deze toetsing Wnb verwijzen wij naar de Quickscan (Bureau FaunaX, 2019).

1.2 Methodieken & Werkwijze

Bij de planning van het veldwerk is rekening gehouden met de optimale periode waarin verschillende soortgroepen geïnventariseerd kunnen worden. Deze optimale periode hangt bijvoorbeeld samen met vliegtijd, broedtijd en balts. Met het oog op het aantonen van de aanwezigheid van de huismus zijn inventarisatieprotocollen opgesteld waarin deze optimale periode wordt beschreven, alsmede de bijbehorende onderzoeksinspanning (Bronnen: Kennisdocument Huismus). Ook voor het in kaart brengen van verblijfplaatsen van vleermuizen is een protocol opgesteld waarin is vastgelegd welke onderzoeksinspanning benodigd is (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging, 2017).

Bureau FaunaX is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus (NGB) en werkt zoveel mogelijk conform deze protocollen om de kwaliteit van het uitgevoerde onderzoek te waarborgen.

1.2.1 Huismus

Het onderzoek naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van de huismus is uitgevoerd conform de onderzoeksmethoden van Bij12 (bron: Kennisdocument huismus). Dit onderzoek heeft bestaan uit drie onderzoeksronden in de periode tussen 1 april en 15 mei, met een tussenliggende periode van minimaal tien dagen (tabel 1.2). Tijdens deze bezoeken is telkens het gehele plangebied geïnventariseerd. Er is in deze dus geen sprake van deelgebieden. De veldbezoeken zijn afgelegd onder goede weersomstandigheden, niet bij regen, harde wind en/of kou. De volgende waarnemingen van territoriale of nestindicerende huismussen hebben gediend als criteria voor het vaststellen van de aanwezigheid van verblijfplaatsen:

- De aanwezigheid van een territoriaal (zingend) mannetje op een goed zichtbare locatie als bijvoorbeeld een dakgoot of schoorsteen, dan wel de aanwezigheid van een paartje met balts, paring of ander gedrag dat wijst op de aanwezigheid van een nestplaats. Aan de hand van dergelijke waarnemingen kan worden aangetoond dat er in de directe nabijheid een nest aanwezig is, maar zal de exacte locatie hiervan vaak niet bekend zijn.

- Een nestindicatieve waarneming: het nest zelf is vaak niet zichtbaar, wel kan een nestlocatie worden afgeleid aan de hand van een bezoek van een oudervogel aan de waarschijnlijke nestlocatie, de aanwezigheid van vogels met nestmateriaal, in- of uitvliegende vogels met voedsel of ontlastingspakketjes, hoorbaar bedelende jongen vanuit de nestlocatie.

Naast nestlocaties is bij het onderzoek ook zoveel mogelijk in beeld gebracht of en waar zich in de deelgebieden elementen van de functionele leefomgeving van de huismus bevinden. Hiertoe behoren vooral de plekken waar gefoerageerd en geslapen wordt, zoals struiken, hagen, klimop en kruidenrijke vegetaties. Het slapen kan gedurende het jaar op wisselende plekken gebeuren. Ook de plekken waar gedronken of gebaad kan worden of waar een stofbad genomen kan worden, behoren hiertoe.

Tabel 1.2: een overzicht van de afgelegde veldbezoeken in het kader van het huismusonderzoek

Deelgebied	Datum
Badweg / Hoofdstraat	8-april-2020
Badweg / Hoofdstraat	22-april-2020

1.2.2 Gierzwaluw

Het onderzoek naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van gierzwaluwen is uitgevoerd conform het inventarisatieprotocol van Bij12 (bron: Kennisdocument gierzwaluw). Het onderzoek heeft bestaan uit een territoriumkartering in de periode tussen 1 juni (voor deze datum zijn nog niet alle broedvogels aanwezig) en 15 juli (na deze datum vliegen de jongen uit). Het plangebied is drie keer onderzocht, met een tussenliggende periode van minimaal tien dagen (tabel 1.3). Minimaal één van de onderzoeksronden is uitgevoerd tussen 20 juni en 7 juli, wanneer de kans op de aanwezigheid van jongen het grootst is. De veldbezoeken vonden steeds tegen zonsondergang plaats (over het algemeen tussen circa 21:00 en 22:30), wanneer de kans op het invliegen van vogels het grootst is, en zoveel mogelijk onder gunstige weersomstandigheden, bij droog weer en met weinig wind. Een telling bij langdurig koud en nat weer is zinloos; de broedvogels zijn dan elders of zitten stil op het nest. Eén van de onderzoeksronden is gecombineerd uitgevoerd met het avondbezoek naar de aanwezigheid van kraamverblijfplaatsen van vleermuizen.

Bij de onderzoeksronden is gelet op gedrag dat indicierend is voor broedende vogels, zoals door de straat vliegende groepjes gierende dieren met vluchten op dakgoot-, nok- en huishoogte en (vooral) bezoeken aan de waarschijnlijke nestplaats door invliegende dieren. Bij het observeren van deze laatste groep is rekening gehouden met de aanwezigheid van *bouncers*, niet-broedende vogels die roepend op een potentiële nestplaats aanvliegen en even hiervoor blijven hangen of deze kort aantikken zonder naar binnen te vliegen. In het geval van de aanwezigheid van een bezette nestlocatie roept dit vaak een reactie op van de aanwezige broedvogel(s), derhalve vormt dit gedrag van *bouncers* een goede manier om verblijfplaatsen op te sporen.

Tabel 1.3: Een overzicht van de afgelegde veldbezoeken in het kader van het gierzwaluwonderzoek

Deelgebied	Datum	Begin-eind	Zonder op/onder
Badweg / Hoofdstraat	11-juni-2020	21:05-22:30	22:00 onder
Badweg / Hoofdstraat	2-juli-2020	20:58-22:30	22:01 onder
Badweg / Hoofdstraat	12-juli-2020	21:00-22:30	21:56 onder

1.2.3 Vleermuizen

Het onderzoek naar vleermuizen heeft bestaan uit een jaarrond onderzoek naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen en is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 2017 (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdierverseniging, 2017).

In totaal heeft dit onderzoek bestaan uit vier onderzoeksronden, twee in de kraamperiode (15 mei-15 juli, met een minimale periode van 10 dagen tussen beide bezoeken) en twee tijdens de paarperiode (15 augustus-1 oktober, minimaal 10 dagen tussen beide bezoeken) (tabel 1.4). Tijdens deze bezoeken is telkens het gehele plangebied geïnventariseerd. Er is in deze dus geen sprake van deelgebieden.

Afhankelijk van de soort verblijven vleermuizen in bomen (zoals rosse vleermuis, watervleermuis, bosvleermuis en franjestaart), in gebouwen (gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis) of zowel in bomen en gebouwen (ruige dwergvleermuis, grootoorvleermuis en baardvleermuis). De meeste soorten maken gebruik van een netwerk van verblijfplaatsen. Het onderzoek heeft zich specifiek gericht op die soorten waarvan mag worden aangenomen dat ze in gebouwen (kunnen) verblijven. Alle rondes zijn onder gunstige weersomstandigheden uitgevoerd. Voor de determinatie van vleermuizen is gebruik gemaakt van een batdetector van het type D240X Petterson met opnameapparatuur met zowel heterodyne als vertraagde opnamemogelijkheden. De sonargeluiden zijn geanalyseerd met gespecialiseerde software (programma 'Batsound'). Daarnaast is er gebruik gemaakt van een verrekijker en een lichtsterke zaklamp.

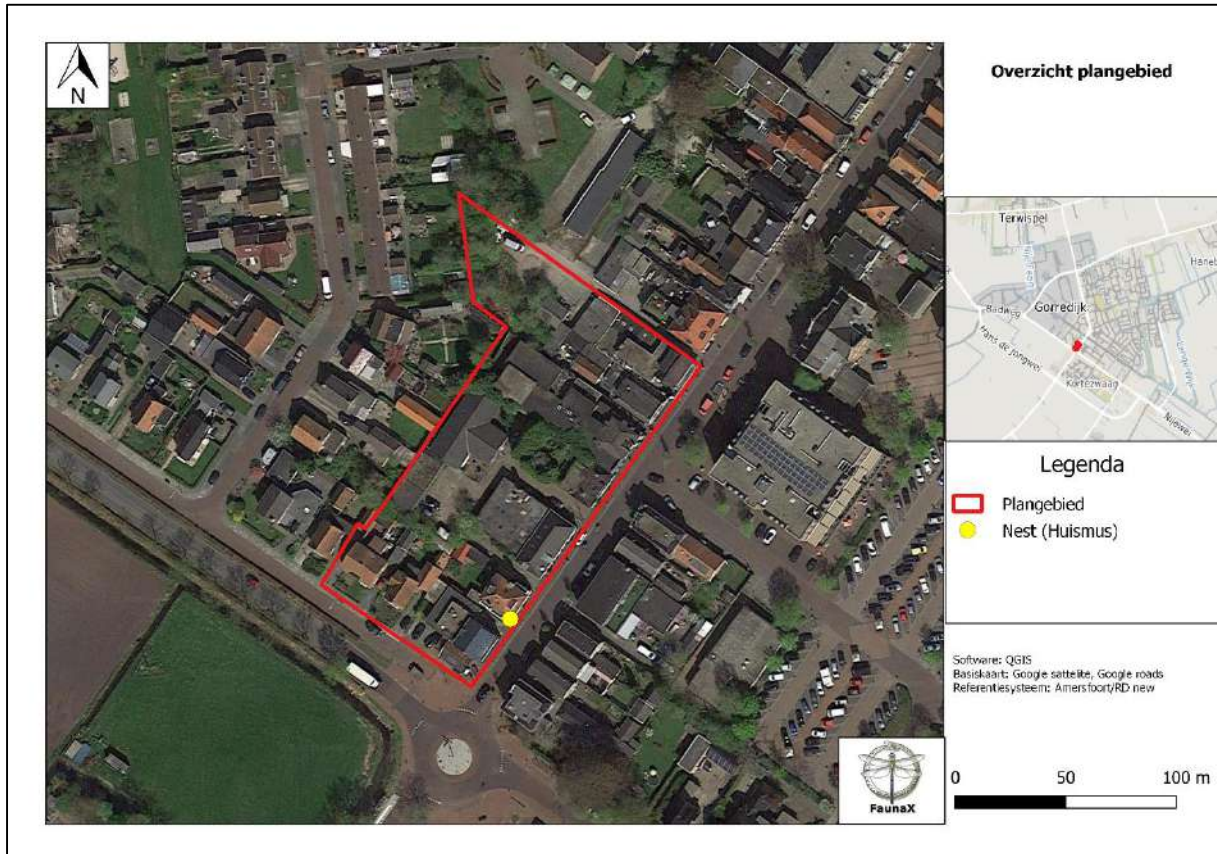
Tabel 1.3: Een overzicht van de afgelegde veldbezoeken in het kader van het vleermuizenonderzoek

Deelgebied	Datum	Periode	Begin-eind	Zonder op/onder
Badweg / Hoofdstraat	22-mei-2020	Kraam	03:41-05:40	05:35 op
Badweg / Hoofdstraat	11-juni-2020	Kraam	22:00-00:00	22:00 onder
Badweg / Hoofdstraat	18-augustus-2020	Paar	20:54-22:50	20:57 onder
	12-september-2020	Paar	20:00-22:04	20:01 onder

2. Resultaten

2.1 Huismus

Bij het nader onderzoek naar verblijfplaatsen van de huismus is binnen het plangebied **één verblijfplaats** van huismussen vastgesteld (figuur 2.1). Wat de resultaten van het huismusonderzoek betekenen voor de voortgang van het traject wordt besproken in hoofdstuk 3.

Figuur 2.1: De locatie van een aangetroffen jaarrond beschermd nest van huismussen (gele stip).

2.2. Gierzwaluwen

Bij het nader onderzoek naar jaarrond beschermde nesten van gierzwaluwen binnen het plangebied zijn **geen verblijfplaatsen** van gierzwaluwen vastgesteld. Ten tijde van alle bezoeken is wel zeer veel activiteit van deze soort waargenomen. Tientallen gierzwaluwen vlogen over en tussen de gebouwen binnen het plangebied. Later op de avond verplaatsten deze zich echter richting het oosten en zuidoosten. Er was geen sprake van binding met het plangebied.

2.3. Vleermuizen

Bij het nader onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen zijn **geen verblijfplaatsen** van vleermuizen vastgesteld. Ten tijde van de veldbezoeken zijn er diverse foeragerende gewone dwergvleermuizen en één overvliegende rosse vleermuis waargenomen binnen en boven het plangebied. In de paarperiode is een enkele sociale roep waargenomen van een gewone dwergvleermuis. Deze vloog door het plangebied richting het oosten. Naar alle waarschijnlijkheid beschikt deze gewone dwergvleermuis over een verblijfplaats vlak buiten het plangebied. Er was, buiten kleinschalige foerageeractiviteit, geen sprake van binding met het plangebied.

3. CONCLUSIES NADER ONDERZOEK

Bij ruimtelijke ingrepen dient rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van beschermde soorten. Wanneer dat niet of onvoldoende gebeurt, kunnen wetsovertredingen aan de orde zijn. Deze kunnen leiden tot vertragingen in het project. Door op de juiste manier rekening te houden met de aanwezige soorten, kunnen deze problemen vaak op eenvoudige wijze worden voorkomen.

3.1 Huismus

Binnen het plangebied is **één jaarrond beschermd nest** van huismussen vastgesteld (zie hoofdstuk 1.3.1). Nestplaatsen van de huismus zijn jaarrond beschermd, het vernielen of verstoren van vaste verblijfplaatsen van de soort is ontheffingsplichtig. De verwachting is dat de aangetroffen nestlocatie bij de voorgenomen werkzaamheden verloren gaat. Alle vogelsoorten genieten wettelijke bescherming onder de Wnb (Vogelrichtlijn). Conform de verbodsbepalingen onder Artikel 3.1 van de Wnb is het verboden in het wild levende vogels te doden, vangen of storen, dan wel hun nesten, rustplaatsen en eieren te vernielen of te beschadigen. Met het oog hierop moet bij het bevoegd gezag, de provincie Fryslân, een ontheffing worden aangevraagd. Deze ontheffing wordt aangevraagd op basis van een activiteitenplan. Onderdeel van de ontheffing vormen mitigerende en compenserende maatregelen. Mitigatie heeft betrekking op het zoveel mogelijk verzachten van de optredende (negatieve) effecten van de voorgenomen werkzaamheden op de huismus. Voorbeelden van mitigerende maatregelen zijn:

- **Werkzaamheden uitvoeren buiten de kwetsbare periode.**
Een huismus gebruikt zijn nest jaarrond en het gehele jaar kan aangemerkt worden als kwetsbare periode voor huismussen. De meest kwetsbare periode hierbinnen is de voortplantingsperiode. Deze loopt van maart tot en met tot en met augustus (incidenteel is er sprake van late vervolglegels tot in september). Deze periode kan eerder beginnen of later eindigen afhankelijk van het voedselaanbod en de lokale weersomstandigheden. Mede met het oog op de aanwezigheid van andere, niet jaarrond beschermde vogels in het plangebied of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden, verdient het daarom sterk de voorkeur om de voorgenomen werkzaamheden uit te voeren buiten het broedseizoen. Voor de huismus dient bovendien rekening te worden gehouden met het feit dat deze ook in perioden met extreme koude in de winter gebruikmaakt van het nest.
- **Het handhaven van opgaand groen en/of het verbeteren van het habitat in de toekomstige situatie.**
Geadviseerd wordt om functioneel opgaand groen in het plangebied zoveel als mogelijk te behouden. Indien dit niet mogelijk blijkt, kan een kwaliteitsverbetering van het bestaande leefgebied een aanvullende maatregel zijn om ervoor te zorgen dat de gunstige staat van instandhouding van de populatie niet onder druk komt te staan. Het doel van het verbeteren van het leefgebied is dat voor de huismus extra mogelijkheden worden gecreëerd voor het zoeken naar voedsel en voor het vinden van dekking. Het behouden, verbeteren en/of compenseren van habitat voor de huismus is essentieel voor het functioneren van de vervangende verblijfplaatsen (zie hieronder).

Naast het uitvoeren van bovengenoemde mitigerende maatregelen zullen de verblijfplaatsen die verloren gaan ook gecompenseerd moeten worden. Voor de huismus moet het aantal nestlocaties dat verloren gaat ten gevolge van het planvoornemen, met minimaal een factor twee gecompenseerd worden.

Ervan uitgaand dat in het plangebied geen van de geconstateerde verblijfplaatsen behouden kan worden, dienen **dus minimaal 2 vervangende nestlocaties** gerealiseerd te worden. Afhankelijk van de periode van uitvoer van de werkzaamheden, moeten er tijdelijke verblijfplaatsen worden aangeboden om een periode van verstoring (tijdens de werkzaamheden) te overbruggen. Als de voorgenomen werkzaamheden volledig buiten de kwetsbare perioden kunnen worden uitgevoerd, dan kunnen er direct permanente voorzieningen gerealiseerd worden, in de vorm van vogelvides, of het hoger plaatsen van het vogelschroot. Aan deze (tijdelijke en permanente) voorzieningen worden diverse eisen gesteld, waaronder een maximale afstand tot de oorspronkelijke verblijfplaatsen, hoogte en oriëntatie van de aangeboden verblijfplaatsen.

Een gedetailleerd overzicht van de te nemen mitigerende en compenserende maatregelen dient te worden uitgewerkt in het activiteitenplan, op grond waarvan de ontheffing wordt aangevraagd. Bij de uitvoer van de werkzaamheden dient er een ecologisch werkprotocol aanwezig te zijn.

- Er gaat bij de voorgenomen werkzaamheden **één jaarrond beschermd nest van huismussen** verloren.
- Met het oog hierop moet bij het bevoegd gezag, de provincie Fryslân, een ontheffing worden aangevraagd. Een gedetailleerd overzicht van de te nemen vervolgstappen (mitigatie en compensatie) dient te worden uitgewerkt in een activiteitenplan.

3.2 Gierzwaluwen

Bij het nader onderzoek naar jaarrond beschermde nesten van gierzwaluwen zijn geen nestlocaties aangetroffen. In het kader van de voortgang van het project hoeft er voor deze soort geen ontheffing aan de Wet Natuurbescherming te worden aangevraagd.

- Er gaan bij de voorgenomen werkzaamheden **geen jaarrond beschermde nesten van gierzwaluwen** verloren.

3.3 Vleermuizen

Bij het nader onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen. In het kader van de voortgang van het project hoeft er voor deze soort geen ontheffing aan de Wet Natuurbescherming te worden aangevraagd.

- Er gaan bij de voorgenomen werkzaamheden **geen verblijfplaatsen van vleermuizen** verloren.

4. SAMENVATTING VERVOLGSTAPPEN

Om de werkzaamheden binnen de kaders van Wet natuurbescherming uit te voeren, bevelen wij de volgende vervolgstappen aan.

- Indienen Ontheffingsaanvraag Wnb m.b.t. huismussen bij provincie Fryslân (beoordeling Bevoegd Gezag duurt maximaal 13 weken met een mogelijke uitlooptijd van 7 weken).
- Voor deze ontheffingsaanvraag dient een activiteitenplan te worden opgesteld waarin mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgewerkt (huismussen). Op basis van dit plan wordt de ontheffing aangevraagd.
- Voorbespreking mitigerende en compenserende maatregelen voor opstellen projectplan.
- Er dient na verlening van de ontheffing Wnb een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld door een deskundige op het gebied van huismussen. Dit protocol dient tijdens de werkzaamheden aanwezig zijn op de locatie waar de werkzaamheden plaatsvinden.

Overige vervolgstappen

- Werken buiten het broedseizoen (grofweg 15 maart-15 juli).
- Houd rekening met de zorgplicht (zie quickscan rapport).

5. LITERATUUR EN BRONNEN

Literatuur

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierverseniging, 2017. Vleermuisprotocol 2017, maart 2017. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdierverseniging.nl.

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie), 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (red), 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Natuur van Nederland 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Bureau FaunaX (2019). Ecologische natuurtoets realiseren Aldi te Gorredijk. Rapport 18167, Bureau FaunaX, Gorredijk

Bronnen internet

Kennisdocument Huismus Bij12

<https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/Bij12-2017-009-Kennisdocument-Huisumus-1.o.pdf>

Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)

<https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal>

Kaartenkijkdoos Provincie Fryslân

<https://www.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=14fdb7eae5844c47914of89c88abdd3>

Ravon

<http://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie>

Sovon

<https://www.sovon.nl/nl>

Verspreidingsatlas planten FLORON

<http://www.verspreidingsatlas.nl/planten>

Zoogdierverseniging

www.zoogdierverseniging.nl

BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING

De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in drie delen: soortbescherming, gebiedsbescherming en houtopstanden.

Wnb Soortbescherming

De Wet natuurbescherming draagt onder andere zorg voor de bescherming van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die ervoor moeten zorgen dat de gunstige staat van instandhouding van alle in het wild levende dier- en plantensoorten zal blijven gewaarborgd.

De Wet natuurbescherming verdeelt beschermde soorten in twee groepen, de Europees beschermde soorten en de nationaal beschermde soorten. De eerste groep bestaat uit strikt beschermde soorten uit de Vogel- en Habitatrichtlijn (art. 3.1 en 3.5). De Vogel- en Habitatrichtlijn zijn richtlijnen van de Europese Unie waarin wordt aangegeven welke diersoorten en welke typen natuurgebieden door de lidstaten dienen te worden beschermd. In de tweede categorie staan de overige (nationaal) beschermde soorten (art. 3.10). Binnen de Wet natuurbescherming vullen Europese en nationale wetgeving elkaar aan. De Habitatrichtlijnsoorten (art. 3.5) genieten een iets zwaardere bescherming dan de nationaal beschermde soorten (art. 3.10). Zo geldt voor de nationale soorten geen verbod op het verstoren, iets wat wel het geval is bij de Habitatrichtlijnsoorten. Ook zijn de belangen waaronder ontheffing aangevraagd mag worden, voor de nationaal beschermde soorten uitgebreider dan voor de habitatrichtlijnsoorten.

Vogels en verstoring

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt dat het verboden is om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Ook is het verboden om vogels opzettelijk te storen. Dit is echter niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Dit kan dus ook tijdens het broedseizoen het geval zijn, als kan worden aangetoond of beargumenteerd dat de verstoring geen negatieve effecten heeft op (de kansen van) het broedsucces. Of dit van toepassing is hangt af van meerdere factoren, zoals de biologie van een soort, de fase van de broedtijd waarin het broedpaar zich op dat moment bevindt (zoals balts, nestbouw, eieren of jongen) en de mate van verstoring. Een ter zake kundige ecooloog kan in voorkomende gevallen bepalen wat wel of niet geldt als wezenlijke verstoring. In aanvulling op bovenstaande wordt er door de provincies een lijst met vogelsoorten gehanteerd, waarvan de nesten jaarrond bescherming genieten. Binnen deze categorie wordt onderscheid gemaakt in soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1 tot en met 4) en vogels met *mogelijk* jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Vrijgestelde soorten provincie Fryslân

Hoewel de Wet natuurbescherming een nationale wet is, kunnen de provincies (als de bevoegde gezagen) soorten aanwijzen die vrijgesteld kunnen worden van de beschermde status, als het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen. Tabel 2.1 geeft een overzicht van de via de Verordening Wet natuurbescherming door de provincie Fryslân vrijgestelde soorten (zoogdieren en amfibieën). De verordening van de Provinciale Staten van Fryslân is te vinden op <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2016-6515.html>.

Tabel 1. Vrijgestelde soorten Verordening Wet natuurbescherming provincie Fryslân.

<i>Zoogdieren</i>	<i>Amfibieën</i>
Aardmuis	Bastaardkikker
Bosmuis	Bruine kikker
Bunzing	Gewone pad
Dwergmuis	Kleine watersalamander
Dwergspitsmuis	Meerkikker
Egel	
Gewone bosspitsmuis	
Steenmarter	
Haas	
Hermelijn	
Huisspitsmuis	
Konijn	
Ree	
Molmuis	
Ondergrondse woelmuis	
Rosse woelmuis	
Tweekleurige bosspitsmuis	
Veldmuis	
Vos	
Wezel	
Woelrat	

Voorwaarden vrijstellingen

Zoals gezegd zijn de vrijstellingen onder het bevoegd gezag van de provincie Fryslân, en zijn hiermee geen onderdeel van de Wet natuurbescherming zelf. De provincie heeft de soorten zoals die genoemd zijn in bovenstaande tabel niet zonder meer vrijgesteld, hier zijn voorwaarden aan verbonden. Ten eerste is het van belang dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Ten tweede gelden de vrijstellingen, niet in alle situaties. Deze zijn alleen van toepassing als de geplande werkzaamheden onder één van de volgende noemers vallen:

- a. in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- b. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- c. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- d. in het kader van bestendig beheer en onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Ten derde is een aantal specifieke voorwaarden opgesteld (Bijlage I van de Verordening). Hierbij geldt dat indien sprake is van vangen of doden, alleen gebruik mag worden gemaakt van de in de verordening genoemde middelen en methoden. Dit is vooral van toepassing bij de vrijgestelde zoogdieren. Indien deze in winterslaap zijn en ze worden gevangen, dan moet alles er aan gedaan worden om ervoor te zorgen dat de overlevingskansen niet worden verminderd als gevolg van het vangen en verplaatsen. Voor amfibieën is het belangrijk te vernemen dat indien deze in winterslaap zijn, het niet is toegestaan ze te vangen (en verplaatsen).

Indien bovengenoemde soorten voorkomen binnen een plangebied, is een ontheffing voor deze soort dus niet nodig.

Zorgplicht art 1.11 Wnb

Echter, dit is niet nodig omdat nog steeds een inspanning wordt geleverd om deze soorten zo min mogelijk schade te doen, zoals is omschreven in artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming, meer algemeen bekend als de zorgplicht. Hoewel overtredingen niet strafbaar zijn gesteld, kan het uitvoeren van de zorgplicht wel worden gehandhaafd door toepassing van een bestuursdwang. Dat betekent dat de uitvoerende gedwongen kan worden herstelacties uit te voeren.

Wnb Gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) en Natura 2000-gebieden.

Natura 2000-gebieden

Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor, of verband houden met, het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden (Vogel- en/of Habitatrictlijngebieden) en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen vanuit de Wet natuurbescherming getoetst te worden. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering (mogelijk) negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is aangewezen.

Wnb Houtopstanden

De Boswet is in 2015 gewijzigd en per 1 januari 2017 opgenomen in de nieuwe Wet Natuurbescherming. Die wet zal op den duur weer (beleidsneutraal) in de Omgevingswet opgenomen worden. De voor gemeenten belangrijkste wijziging van de wet is de beperking in het stellen van regels ten aanzien van houtopstanden buiten de begrenzing zoals aangegeven op de kaart Begrenzing Bebouwde kom Boswet. Dit heeft effect op o.a. gemeentelijk kapbeleid. De provincie heeft, als bevoegd gezag, een provinciale verordening opgesteld voor de uitvoering van de Wet Natuurbescherming. Dat is in overleg met de Friese gemeenten gedaan.

De APV, afd. 3 Het bewaren van houtopstanden, oftewel de kapverordening, vormt de basis voor het nader uitgewerkte kapbeleid. Tevens zijn in de APV regels opgenomen ten aanzien van de Bomenlijst.

De bescherming van arealen bos en houtopstanden valt dus onder de Wnb, mochten deze groter zijn dan 10 are (1000 m²) of bestaan uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom. De gemeente hanteert soms voor 'buiten de bebouwde kom' een andere begrenzing dan voor de Weg- en verkeerswet. Bij twijfel kan hierover bij de gemeente informatie worden aangevraagd. Als de houtopstand groter dan 10 are is of bestaat uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom, dan is er een meld- en herplantingsplicht van hetzelfde areaal bos binnen drie jaar na het kappen hiervan. Niet alle boomsoorten vallen onder deze wetgeving.

Populieren, wilgen, essen of elzen die zijn bedoeld voor de productie als biomassa zijn uitgezonderd, indien tenminste een keer per tien jaar wordt geoogst, de beplanting na 1 januari 2013 is aangelegd en aan een aantal beplantingseisen is voldaan. Ook kerstbomen die niet ouder zijn dan twintig jaar, kweekgoed, fruitbomen en windschermen om boomgaarden zijn uitgezonderd.

NatuurNetwerk Nederland / Ecologische HoofdStructuur

Strikt genomen valt de EHS/NNN niet onder de Wet natuurbescherming aangezien dit bepaald wordt door de provincies en niet door het Rijk.

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) maakt onderdeel uit van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. De provincies krijgen echter zelf de gelegenheid om dit naar eigen inzicht zo goed mogelijk aan te wijzen, inrichten en beheren.

Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van het NNN plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.